

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: والنتین کاتاسانوف* (Valentin Katasonov)

برگردان: ا.م. شیری

۰۸ دسمبر ۲۰۲۲

کلید طلایی قفل تحریم‌ها

چگونه می‌توان پرده آهنین کشورهای غیردوست را شکست

پس از ۲۴ فبروری سال جاری، ایالات متحده آمریکا و متحدانش یک پرده آهنین به اطراف روسیه کشیدند که در قالب ممنوعیت عرضه بسیاری از کالاهای مهم، بستن حساب‌های گزارشگر سازمان‌های اعتباری روسیه در بانک‌های غربی، مسدود کردن تراکنش‌های پرداخت در ساختار سوئیفت و همچنین، دارایی‌ها با منشأ روسی و غیره انجام گرفت. و البته سوراخ‌های زیادی در پرده آهنین ایجاد شد.

طلا یکی از ابزارهای کارآمد است که می‌توان با آن چنین سوراخی‌هایی را ایجاد کرد. طبق اطلاعات موجود، روسیه هنوز از این ابزار استفاده نمی‌کند. تجربه جهانی نشان می‌دهد که طلا یک کلید اصلی و بسیار مؤثر است که شرایط عبور از بسیاری از موانع تحریم‌ها را فراهم می‌کند.

یک مثال از تاریخ ملی. پس از برگزاری کنگره چهاردهم حزب کمونیست بلشویک‌ها در دسمبر ۱۹۲۵، اتحاد جماهیر شوروی به هموار کردن مسیر صنعتی شدن شروع کرد. در این راستا، دولت شوروی واردات ماشین‌آلات و تجهیزات را افزایش داد. خرید این کالاها با ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های مستمر غرب مواجه شد. در واقع، در محاصره تجاری و اقتصادی قرار گرفت. مسکو امیدواری خاصی به آلمان داشت. زیرا، آلمان به عنوان بازنده جنگ، به اردوگاه دولت‌های سرمایه‌داری ضد شوروی تعلق نداشت. با وجود ویرانی‌های عظیم پس از جنگ، آلمان موفق شد تا حدی صنایع خود را احیاء کند و آماده بود تا بخشی از ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز اتحاد جماهیر شوروی را تأمین نماید. اما کشورهای اردوگاه ضدشوروی با آلمان موافق نبودند. برای دور زدن ممنوعیت عرضه تجهیزات ماشین‌سازی به دولت شوروی، مسکو به طرف آلمانی پیشنهاد داد که بهای کالاها را با طلا پرداخت کند (یعنی دور زدن بانک‌ها). زیرا، این نحوه

پرداخت می‌توانست احتمال کشف و شناسایی نقض تحریم‌های ضد شوروی توسط برلین را برای لندن و پاریس کاهش دهد.

علی‌رغم تحریم‌های برخی کشورها، طبق گزارش بانک دولتی اتحاد جماهیر شوروی، تنها برای دوره اول اکتوبر ۱۹۲۷ تا ۱ نومبر ۱۹۲۸، بیش از ۱۲۰ تن طلا از اتحاد جماهیر شوروی به خارج از کشور صادر شد. البته، عملیات با طلا نیازمند هوشیاری، تجربه و نبوغ بود.

غرب با درک این که مسکو برای دور زدن محاصره با کمک طلا آماده می‌شود، در سال ۱۹۲۵ به اصطلاح محاصره طلا را قانونی کرد. ایالات متحده آمریکا، انگلیس، فرانسه و چند کشور پیشرو غربی دیگر اعلام کردند که از عرضه کالا به اتحاد جماهیر شوروی به ازای طلا امتناع می‌کنند. با این وجود، مسکو به سرعت توانست خود را با محاصره طلا وفق دهد. فلز گرانبها همیشه مستقیماً از اتحاد جماهیر شوروی به آلمان نمی‌رفت (زیرا، کشورهای پیروز تلاش کردند تا کنترل شدیدی برقرار کنند). مسیرهای انحرافی - از طریق سویدن و آمریکا نیز مورد استفاده قرار گرفت. بخشی از طلا باید ذوب می‌شد و به عنوان طلای سویدنی انتقال می‌یافت. تحویل مخفیانه طلای شوروی، نقش مهمی در صنعتی شدن شوروی ایفاء کرد.

حالا برگردیم به قرن بیست و یکم، به مسأله مربوط به روابط تجاری و اقتصادی ایران و ترکیه. ایران از سال ۱۹۷۹ تحت تحریم‌های مختلف واشنگتن و متحدانش به سر می‌برد. با این حال، این کشور با استفاده از کلیدهای مختلف، از جمله طلا، آموخت که در شرایط محاصره دائمی زندگی کند. بیشترین فعالیت ایران در استفاده از کلید طلایی در سال ۱۳۹۱ اتفاق افتاد. بهای گاز ایران به ترکیه در آن زمان، با کمک این فلز گرانبها پرداخت شد. قیمت گاز ایران به طور رسمی با لیر ترکیه پرداخت می‌شد، سپس صادرکنندگان گاز ایران با همان لیر از بازار داخلی ترکیه طلا می‌خریدند و در صورت لزوم، آن را از ترکیه به ایران و کشورهای دیگری انتقال می‌دادند، که در آن‌ها یکسری شرکت‌ها برای تأمین کالاهای مورد نیاز ایران فعالیت می‌کردند. پرداخت با استفاده از ارز حاصل از فروش طلا صورت می‌گرفت. بعدها که اسرار تجارت گازی ایران و ترکیه فاش شد، طرح پیچیده‌ای که بازیگران اصلی آن ترکیه، چین، دبی (امارات متحده عربی) و ایران بودند، بازسازی شد.

ترکیه در ۹ ماه اول سال ۲۰۱۲ به ارزش ۴.۶ میلیارد دلار از این فلز زرد به ایران فروخت. به این ترتیب، ایران در سال ۲۰۱۲، ۶۰ درصد از کل صادرات طلای ترکیه را به خود اختصاص داد. ۳۰ درصد نیز به امارات متحده عربی صادر شد (که احتمالاً طلا را به کشورهای مورد نیاز ایران صادر می‌کرد).

از قضا، هم ترکیه و هم امارات متحده عربی به طور سنتی واردکنندگان اصلی طلا هستند. در پایان سال گذشته، واردات طلا توسط امارات متحده عربی بالغ بر ۶.۱۰ میلیارد دلار (رتبه نهم در رده‌بندی جهانی) و ترکیه با ۵.۵ میلیارد دلار (رتبه چهاردهم) بود. همه شواهد حاکی از آن است که این کشورها از فلز گرانبها نه به عنوان وسیله انباشت ذخیره، بلکه به عنوان یک وسیله برای پرداخت‌های بین‌المللی استفاده می‌کنند.

و این هم یک مثال دیگر در مورد استفاده از طلا به عنوان ابزار پرداخت. دولت غنا در حال حاضر ستراتیژی جدید پرداخت بهای فرآورده‌های نفتی با طلا به جای ذخیره دلار را توسعه می‌دهد. **ماهامودو باوومیا**، معاون رئیس جمهور غنا اعلام کرد که دولت این کشور برای تغییر پرداخت واردات فرآورده‌های نفتی از دلار آمریکا به طلا آماده می‌شود. لازم به ذکر است که غنا یک کشور بزرگ استخراج طلا است (در پایان سال ۲۰۲۰، تولید این کشور به ۷.۱۳۸ تن رسید. رتبه ششم جهان بعد از کانادا).

شماری از کارشناسان، اغلب اوقات این پرسش را مطرح می‌کنند: آیا تغییر محاسبات تجارت خارجی از دلار امریکا و یورو به طلا به‌منظور دور زدن تحریم‌ها (مانند مورد ایران)، یا به عنوان وسیله ذخیره ارزی (مانند مورد غنا)، صرفاً به این دلیل ساده که سقوط دلار امریکا و سایر ارزهای ذخیره غربی بعید نیست، لازم به نظر نمی‌رسد؟ این گزینه برای روسیه اولویت دوچندان دارد. اول این که تحت تحریم است. دوم، این کشور یک کشور استخراج طلا است. روسیه خلاف مثلاً همان ترکیه یا امارات متحده عربی، به واردات طلا نیاز ندارد. این کشور از نظر تولید این فلز گرانبها در رتبه دوم یا سوم جهان قرار دارد (سال گذشته تولید طلا به ۵.۳۶۳ تن رسید) و مانند غنا می‌تواند کالاهای لازم را با کمک طلا بخرد.

متأسفانه، همانطور که نوشتیم، صنایع استخراج طلای روسیه امروز در موقعیت دشواری قرار دارد. بانک مرکزی فدراسیون روسیه فلزات گرانبهای استخراج شده در داخل را عملاً نمی‌خرد. تا ۲۴ فبروری تقریباً دو سال چنین خریدهایی را متوقف کرده بود. استخراج‌کنندگان طلای روسیه این فلز گرانبها را در آن دوره به بازار خارجی و تقریباً منحصراً به انگلستان صادر می‌کردند. امروز انگلیس (مانند امریکا و اتحادیه اروپا) حالت محاصره طلائی (تقریباً شبیه سال ۱۹۲۵) برای روسیه برقرار کرده است. اما آن وقت در حلقه محاصره عمومی سوراخی به شکل المان وجود داشت. امروزه تعداد سوراخ‌ها در حلقه محاصره زیاد است: چین، هند، ترکیه، ایران و بسیاری کشورهای دیگر که ما آن‌ها را کشورهای «دوست» می‌نامیم. برای این که عمو سام به دخالت در روابط تجاری و اقتصادی ما با این کشورها سعی نکند، باید در تسویه حساب با آن‌ها، به ارزهای ملی و یا طلا روی آوریم.

می‌توان از همان طرح عرضه گاز طبیعی ایران به ترکیه در سال ۲۰۱۲ استفاده کرد. طبق این طرح، عرضه‌کننده کالا به روسیه از یک کشور دوست، روبل روسیه دریافت می‌کند و سپس، با همان روبل از بازار روسیه طلا می‌خرد. با سپردن این طلا به بانک‌ها یا به صندوق‌های سرمایه‌گذاری روسیه، انتقال فلز به کشور صادرکننده کالا یا هر کشور ثالثی انجام می‌شود. علاقه‌مندان به عرضه کالا به روسیه با چنین شرایطی بیش از اندازه زیاد خواهند بود. قبلاً نوشتیم که امسال تقاضا برای فلز گرانبها در جهان به سرعت افزایش خواهد یافت. در واقع، روبل روسیه با پشتوانه طلا می‌تواند جایگزین اصلی برای ارزهای سمی مانند دلار امریکا و یورو باشد! گمان نمی‌کنم که هیچ تأمین‌کننده‌ای نمی‌تواند در مقابل جذابیت‌های چنین «روبل طلائی» مقاومت کند (اصطلاح روبل طلائی را به این دلیل در گیومه نوشتیم، که روبل طلائی به معنای واقعی کلمه وجود ندارد). چنین روبل طلائی سوراخ بزرگی در پرده آهنین تحریم‌های غرب ایجاد می‌کند. من تجربیات سال‌های صنعتی شدن شوروی را که اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی در شرایط محاصره اقتصادی از سوی غرب، ماشین‌آلات و تجهیزات لازم برای کشور را با استفاده از طلا خرید، مبنای پیش‌فرض‌های خود قرار داده‌ام.

برگرفته از وب سایت [حزب کمونیست فدراسیون روسیه- ساوتسکاپا راسیا](#)

۱۵ آذر- قوس ۱۴۰۱

*- پروفیسور، دکتر علوم اقتصادی، مدیر مرکز پژوهش‌های اقتصادی «شاراپوف» فدراسیون روسیه